

Ботанічний сад — справжня скарбниця

👤 редактор • 05.06.2024

Далеко не всі хмельничани знають, що на місці ботанічного саду Хмельницького національного університету раніше були городи, торговельні майданчики, смітники.

Це справді складно уявити, адже з того часу минуло понад 20 років. І ось було прийнято комплексну програму розвитку закладу (тоді ще Технологічного університету Поділля) на 2002-2006 роки, яка й передбачила ландшафтне облаштування його території та створення ботанічного саду.

Не будемо перераховувати, скільки квадратних метрів площі очищено, скільки кубометрів землі та каменю завезено, скільки створено містків та дамб. Усе це, звісно, величезна праця. Уже 30 жовтня 2003 року, під час проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції було оголошено про закладення Ботанічного саду. Тоді й було висаджено перші колекційні рослини, подаровані ботанічними садами України.

Керівниця ботанічного саду ХНУ, доцентка кафедри екології та біологічної освіти Людмила Казімірова розповідає, що у практиці створення ботанічних садів та ведення заповідної справи в Україні факт організації їхнього саду є особливим. По-перше, тому, що він створювався навчальним вищим закладом технологічного профілю — тоді тут ще не було біологічного (природничого) факультету. Саме тому організація Ботсаду в університеті стала не лише засобом благоустрою території, але й базою для відкриття нових освітніх програм: з 2017 року розпочато підготовку фахівців за спеціальністю "Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)".

Друга особливість — сад закладався за умов відсутності жодної ботанічної колекції. Відтак формування колекційного фонду новоствореного ботанічного саду було розпочато, так би мовити, з нуля.

Подільська діброва, Болонський модуль та магнолії

На території Ботанічного саду збереглася частина агролісомеліоративної смуги з дуба звичайного, висадженого ще у 50-х роках минулого століття. Її протяжність — 226 м, ширина — від 8 до 30 м. Взагалі-то цю ділянку називають Подільською дібровою (“Велика діброва”).

Однак кмітливі й дотепні студенти факультету інженерії, транспорту та архітектури, які опікуються цією ділянкою, називають її Болонським модулем. І все тому, що облаштування цієї частини саду збіглось у часі з впровадженням в університеті кредитно-модульної системи навчання. Особлива окраса Ботсаду — магнолії. Цьогоріч вони квітували дуже рясно. Ці екзотичні рослини, за словами Людмили Павлівни, набули слави завдяки великим квітам. Їхня витонченість принесла магноліям статус “аристократів” рослинного світу. Перші колекційні магнолії було посаджено якраз 30 жовтня 2003 року, під час народження ботанічного саду, про що, власне, згадувалося вище.

“У 2005 році магнолії Кобус та Суланжа ботанічному саду подарував хмельницький ентузіаст і митець Леонід Саварчук, — каже керівниця Ботсаду. — Ці рослини тепер ростуть у долині Ботанічного саду. А у 2008-му, до Дня довкілля, паралельно огорожі університету від вулиці Інститутської, перед навчальним корпусом №4 висаджено алею магнолій — алею Великих українців та встановлено меморіальну дошку, аби уславити видатних державних і політичних діячів, військових, митців, учених. Саме для цього десять магнолій було привезено з ботанічного саду ім. академіка О.Фоміна Київського національного

університету ім. Тараса Шевченка.

Сьогодні на території університету та ботанічного саду зростає 26 таксонів (видів, гібридів, культиварів) магнолій”.

Країна знань у японському саду

Символічний японський сад створювався з особливим натхненням.

Значну частину робіт виконували студенти університету: за складеним графіком, у три зміни, на різнопланових роботах...

Важливим символічним елементом саду є композиція із каменів, гінкго дволопатевого та тису ягідного. Вісім каменів означають вісім факультетів ХНУ. Їх величина залежить від "віку" факультетів (найбільший

камінь — “найстарший” факультет інженерії, транспорту та архітектури, з якого розпочав свою історію університет 1962 року. Найменші — “наймолодші” факультет здоров’я, психології, фізичної культури та спорту та факультет управління, адміністрування та туризму, створені 1 вересня 2021 року.

Експозиція “Країна знань” у японському саду створена у 2011-2012 роках на честь 50-річчя Хмельницького національного університету. Мовою ландшафтного дизайну відображено ідею єднання науки і життя. Сім основних наук, без вивчення яких неможливо досягнути вершин знань. У самому центрі експозиції знаходиться найбільший камінь, який символізує філософію — основу-основ усіх наук. Відповідно означені природничі, фізико-математичні, культурологічні та філологічні науки.

Музей живої природи

Справжню естетичну насолоду отримуєш, споглядаючи Долину квітів, створену в нижній частині заплави річки Немийки. Долина представлена у вигляді плаваючих кіл, де протягом вегетаційного сезону двічі змінюється панорама квіткового пейзажу. Навесні це колекція тюльпанів, нарцисів, віоли, незабудки; влітку — різнобарвна гама однорічних та багаторічних квітів — сальвії, алісуму, агератуму, сортового різноманіття чорнобривців, айстр, петуній тощо.

А ще тут є Сад папоротей, Сад студентської дружби, Сад студентського дозвілля, Деканатський березовий гай, ділянка Малого Полісся, ділянка Раритетної фітобіоти первоцвітів, ділянка рідкісних та зникаючих рослин

Хмельниччини тощо.

У 2021 році у Ботанічному саду висаджено Сад сакур. У 2022-му закладено Сад Перемоги, де зростає колекція розоцвітних.

Це справжня ботанічна скарбниця Хмельниччини, що нараховує майже 1,5 тисячі таксонів (видів, культиварів, форм, сортів) та 21 тисячу рослин з різних біогеографічних районів світу.

“У колекції нашого Ботанічного саду 101 рослина занесена до Червоних книг — міжнародного, національного чи регіонального плану, — розповідає Людмила Казімірова. — До міжнародної Червоної книги занесено 55 рослин, здебільшого деревних, 36 трав’янистих — до Червоної книги України. Решта — регіонально рідкісні, які є безпосередньо нашими місцевими видами.

Колекційний фонд нашого ботанічного саду є базою для розвитку фундаментальної і прикладної науки. Його можна назвати “живою лабораторією” для науковців. І мова йде не лише про ботаніків, лісівників, агрономів, ландшафтних архітекторів, але й про механіків, біоенергетиків, біохіміків, фармакологів, архітекторів, психологів, педагогів, соціологів тощо.

Власне, про значення Ботанічного саду Хмельницького національного університету можна говорити безкінечно. Тому що це — наукова колекція й громадський парк, “музей живої природи” й експериментально-дослідний майданчик, розсадник рослин і резервна популяція рідкісних та зникаючих видів, школа елементарних ботанічних й екологічних знань, сприятливе емоційне середовище.

Прийдіть до нашого Ботанічного саду й самі відчуйте насолоду від

єднання з природою. Це справді унікальне місце, де безперервно триває екологічне та естетичне виховання”.

Тетяна Сікорська